

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 588/2017-51

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Lajosa Mészárosa, predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED],

a) vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20, čl. 39 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva podľa čl. 30 Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach a práva podľa čl. 64 a čl. 67 písm. c) Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 102 o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia

- postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 87/2008 a rozsudkom zo 6. októbra 2011 vydaným v tomto konaní, ako aj

- postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 58/2012 a rozsudkom z 11. júna 2016 a

b) vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20, čl. 39 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj práva podľa čl. 30 Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach a práva podľa čl. 64 a čl. 67 písm. c) Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 102 o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia,

ako aj práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 252/2014 a uznesením z 24. septembra 2015 vydaným v tomto konaní a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. januára 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „žalobkyňa“),

a) vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20, čl. 39 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), ako aj práva podľa čl. 30 Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (ďalej len „dohovor MOP č. 128“) a práva podľa čl. 64 a čl. 67 písm. c) Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 102 o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia (ďalej len „dohovor MOP č. 102“)

- postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 87/2008 a rozsudkom zo 6. októbra 2011 vydaným v tomto konaní (ďalej len „napadnuté konanie okresného súdu“), ako aj

- postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 58/2012 a rozsudkom z 11. júna 2016 (ďalej len „napadnuté konanie krajského súdu“) a

b) vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20, čl. 39 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu, ako aj práva podľa čl. 30 dohovoru MOP č. 128 a práva podľa čl. 64 a čl. 67 písm. c) dohovoru MOP č. 102, ako aj práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 252/2014 a uznesením z 24. septembra 2015 vydaným v tomto konaní (ďalej len „napadnuté konanie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že okresný súd rozsudkom sp. zn. 7 C 87/2008 zo 6. októbra 2011 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu sťažovateľky, ktorou sa domáhala zaplata sumy 53 832,70 € z titulu náhrady škody spôsobenej pri výkone verejnej moci a zaplata nemajetkovej ujmy vo výške 100 000 € zamietol.

Sťažovateľka podala proti rozsudku okresného súdu odvolanie. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 6 Co 58/2012 z 11. júna 2012 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil.

Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Cdo 252/2014 z 24. septembra 2015 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) dovolacie konanie vo veci sťažovateľky zastavil, keďže sťažovateľka k svojmu dovolaniu nepripojila splnomocnenie pre advokáta a ani sa vo veci povinného právneho zastúpenia v dovolacom konaní neobrátila na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci. Keďže sťažovateľka v dovolacom konaní neodstránila procesný nedostatok podmienky dovolacieho konania, najvyšší súd toto dovolacie konanie podľa § 104 ods. 2 v spojení s § 243c zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení platnom a účinnom v tom čase zastavil bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou rozsudku krajského súdu.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy namieta, že Slovenská republika si neplní svoje povinnosti podľa dohovoru MOP č. 128, dohovoru MOP č. 102

a ani podľa charty. Všeobecné súdy podľa sťažovateľky odmietli v jej prípade skúmať to, či si Slovenská republika tieto záväzky skutočne plní.

Sťažovateľka ďalej uvádza, že okresný súd a krajský súd sa nezaoberali jej námietkami o diskriminácii a taktiež odmietli podať výklad právnych predpisov, na ktoré vo svojej žalobe odkazovala. Podľa jej tvrdenia okresný súd odmietol vykonať ňou navrhované dôkazy, neúplne zistil skutkový stav a nereagoval na skutočnosť, že vnútroštátna právna úprava je „v rozpore s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná“. Sťažovateľka uviedla, že „v danom prípade som sa ja ani môj právny zástupca nedozvedeli o termíne vyhlasovania rozsudku“. Napokon sťažovateľka tvrdí, že najvyšší súd porušil jej „právo na právnu pomoc“, pretože jej „nevymenoval“ právneho zástupcu z radov advokátov a jej požiadavku v tomto smere nepostúpil na Centrum právnej pomoci.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„... Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 87/2008 porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie (the right to a fair trial) podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo vlastniť majetok a užívať majetok, ktoré je upravené v čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo na primerané hmotné zabezpečenie pri strate živiteľa, právo na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok, ktoré je upravené v článku Čl. 39 ods. 1, 2 ústavy, právo na zachovanie nadobúdaných práv na pozostalostný dôchodok, ktoré je upravené v článku 30 Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach, právo na dávku po celú dobu sociálnej udalosti, ktoré je zakotvené v čl. 64 Dohovoru o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia (č. 102), a právo na zabezpečenie zdravých a slušných životných podmienok, ktoré je upravené v článku 67 písm. c/ Dohovoru o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia (č. 102).

... Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod 6 Co 58/2012 porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie (the right to a fair trial) podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo vlastniť majetok a užívať majetok, ktoré je upravené v čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo na primerané hmotné zabezpečenie pri strate živiteľa, právo na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok, ktoré je upravené v článku Čl. 39 ods. 1, 2 ústavy, právo na zachovanie nadobúdaných práv na pozostalostný dôchodok, ktoré je upravené v článku 30 Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach, právo na dávku po celú dobu sociálnej udalosti, ktoré je zakotvené v čl. 64 Dohovoru o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia (č. 102), a právo na zabezpečenie zdravých a slušných životných podmienok, ktoré je upravené v článku 67 písm. c/ Dohovoru o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia (č. 102)

... Najvyšší súd SR v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 252/2014 porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie (the right to a fair trial) podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo vlastniť majetok a užívať majetok, ktoré je upravené v čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo na primerané hmotné zabezpečenie pri strate živiteľa, právo na takú pomoc, ktorá je nevyhnutná na zabezpečenie základných životných podmienok, ktoré je upravené v článku Čl. 39 ods. 1, 2 ústavy, právo na zachovanie nadobúdaných práv na pozostalostný dôchodok, ktoré je upravené v článku 30 Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach, právo na dávku po celú dobu sociálnej udalosti, ktoré je zakotvené v čl. 64 Dohovoru o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia (č. 102), a právo na zabezpečenie zdravých a slušných životných podmienok, ktoré je upravené v článku 67 písm. c/ Dohovoru o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia (č. 102) a právo na bezplatnú právnu pomoc upravené v článku 47 Charty základných práv Európskej únie, článku 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku čl. 47 ods. 2 Ústavy

... Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 252/2014 zo dňa 24. 9. 2015 a vec vracia tomuto orgánu na nové prejednanie a rozhodnutie.

... Ústavný súd SR priznáva sťažovateľke [REDAKOVANÉ] primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000,- eur ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť sťažovateľke do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

V nadväznosti na znenie petitu ústavný súd ustálil, že predmetom jeho preskúmania pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sú aj rozhodnutia okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu vydané v týchto konaniach, ktorými sa napadnuté konania na jednotlivých stupňoch všeobecných súdov skončili.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd

na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Sťažovateľka v petite svojej sťažnosti namieta porušenie ňou označených práv postupom okresného súdu, postupom krajského súdu a postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní. Z obsahu jej sťažnosti a jej odôvodnenia však vyplýva, že porušenie svojich práv vidí sťažovateľka (aj) v príslušných rozhodnutiach všeobecných súdov, ktoré boli v napadnutom konaní vydané. Ústavný súd preto v medziach vymedzených sťažnosťou sťažovateľky vychádzal pri svojom prieskume napadnutého konania najmä z obsahu príslušných rozhodnutí všeobecných súdov.

1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľky postupom okresného súdu a rozsudkom okresného súdu vydaným v napadnutom konaní

Ústavný súd v tejto veci konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nie je v jeho právomoci preskúmanie postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pretože na základe prípustného opravného prostriedku patrilo preskúmanie postupu okresného súdu do právomoci krajského súdu. Sťažovateľka prípustný riadny opravný prostriedok (odvolanie) využila. Z uvedeného dôvodu ústavný súd v súlade

so svojou doterajšou judikatúrou (m. m. IV. ÚS 236/07, IV. ÚS 115/07, I. ÚS 688/2016, II. ÚS 782/2016, III. ÚS 198/2017) odmietol sťažnosť sťažovateľky v časti smerujúcej proti postupu okresného súdu v napadnutom konaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci.

2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľky postupom krajského súdu a rozsudkom krajského súdu vydaným v napadnutom konaní

Ústavný súd pri rozhodovaní o tejto časti sťažnosti zohľadnil právny názor, ktorý opakovane vo svojej judikatúre vyslovil (zdôrazňujúc pritom závery rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 52, 53 a 54), podľa ktorého v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní je sťažovateľovi lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu rozhodnutiu odvolacieho súdu (porovnaj napr. III. ÚS 114/2010, I. ÚS 165/2010).

Sťažovateľka namieta porušenie svojich práv postupom krajského súdu v napadnutom konaní. Ústavný súd konštatuje, že z povahy veci vyplýva, že namietaný postup krajského súdu vyústil do rozhodnutia, konkrétne do rozsudku sp. zn. 6 Co 58/2012 z 11. júna 2012, ktorý nadobudol právoplatnosť 9. júla 2012. Ústavný súd preto vo vzťahu k argumentácii sťažovateľky, ktorú prezentovala vo svojej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, preskúmal označený rozsudok krajského súdu.

Krajský súd vo svojom rozsudku uviedol: *„Nevyhnutnou podmienkou zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím podľa § 5 – 6 zákona je existencia rozhodnutia, ktorým v konkrétnej veci štátny orgán aplikuje pravidlo právnej normy na ním posudzovaný prípad a rozhoduje tak o právach a povinnostiach individuálnych subjektov. Podľa ust. § 6 zákona je nevyhnutnou podmienkou zodpovednosti štátu, aby bolo právoplatné alebo bez ohľadu na právoplatnosť vykonateľné rozhodnutie ako nezákonné zrušené či zmenené. Vznik zodpovednosti štátu podľa prvej časti zák. č. 514/2003 Z. z. teda predpokladá odstránenie (zrušenie) nezákonného rozhodnutia, lebo inak by sa súčasťou*

existenciou nezákonného rozhodnutia a rozhodnutia priznávajúceho zodpovednostný nárok na základe jeho nezákonnosti vytvoril nekonsolidovaný právny stav. Rozhodnutie vydané vo veci nezákonnosti rozhodnutia príslušným orgánom je pre súd rozhodujúci o náhrade škody záväzná (§ 6 ods. 1 zákona) a tento súd musí vychádzať zo zistenia nezákonnosti príslušným orgánom, resp. musí sa držať jeho výroku, že napadnuté rozhodnutie nie je nezákonné. Súd rozhodujúci o zodpovednosti štátu nemôže sám otázku jeho nezákonnosti v žiadnom smere preskúmať.

Z obsahu spisu vyplýva, že Sociálna poisťovňa ústredie rozhodnutím z 27. 1. 2005 zamietla žiadosť žalobkyne o priznanie vdovského dôchodku z dôvodu, že vdovský dôchodok jej bol odňatý právoplatným rozhodnutím č. 566 022 6176 z 11. 12. 2002 od 29. 1. 2003, pretože nespĺňala ani jednu z podmienok nároku na vdovský dôchodok podľa ust. § 46 ods. 2, 4 zák. č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov. Krajský súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. 2 Sd 34/05-32 z 29. 4. 2005 rozhodnutie Sociálnej poisťovne potvrdil s tým, že žalobkyňa nespĺňa podmienky ust. § 46 ods. 4 zákona pre nárok na výplatu vdovského dôchodku, nakoľko vychovala jedno dieťa a vek 50 rokov dosiahne až 22. 10. 2006 a preto nebolo možné výplatu vdovského dôchodku obnoviť. Krajský súd ďalej uviedol, že žalobkyňou citovaný dohovor o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia sa nevzťahuje na posudzovaný prípad, pretože predmetom posúdenia je nárok žalobkyne na ďalšiu výplatu vdovského dôchodku, pri ktorom je potrebné vychádzať z právnych predpisov o dôchodkovom zabezpečení a dôchodkovom poistení. Najvyšší súd SR rozsudkom sp. zn. 3 So 70/2005 z 3. 11. 2005 rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Sd 34/05-32 potvrdil s tým, že jeho rozhodnutie je vecne správne. K žiadosti žalobkyne, aby súd aplikoval Dohovor o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia, Najvyšší súd SR s poukazom na čl. 7 ods. 5 Ústavy SR konštatoval, že Dohovor nezakladá práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb tak, aby úprava obsiahnutá v Dohovore mohla mať prednosť pred zákonom. Práva a povinnosti v ňom zakotvené nie sú v ňom stanovené jednoznačne a dostatočne konkrétne a zároveň vnútroštátne právne predpisy aj podľa čl. 60 Dohovoru môžu ustanoviť, že výplata dávky sa za určitých podmienok zastavuje. Ustanovenie § 46 je tou zákonnou úpravou, ktorú Dohovor predpokladá a je jeho konkrétnym naplnením. Najvyšší súd SR rozsudkom sp. zn. 1 Sdo 8/2006 dovolanie žalobkyne proti rozsudku Najvyššieho súdu SR č. k. 3 So 70/2005 zamietol. V odôvodnení

svojho rozhodnutia uviedol, že Dohovor je všeobecnou deklaráciou, ktorá však oprávňuje každú krajinu upraviť aj vlastný zákon na svoje vlastné podmienky. Všeobecná deklarácia nie je záväzná, pokiaľ jej obsah je zakotvený v konkrétnom právnom predpise. Na základe toho konštatoval, že Slovenská republika akceptovala Dohovor, na konkrétne podmienky upravila možnosť riešenia otázok sociálneho zabezpečenia a tak riešila aj otázku vyplácania vdovského dôchodku a to na konkrétne podmienky. Sprísnenie vyplácania sociálnych dávok v krajine ešte neznamená, že tieto sa vyplácajú, resp. nevyplácajú v rozpore s Dohovorom. Konkrétnosť právneho predpisu záleží nielen na otázkach všeobecného charakteru, ale aj na ekonomických a iných podmienkach tej-ktorej krajiny a na filozofii vyplácania sociálnych dávok. Aj dovolací súd dospel k záveru, že zákon č. 100/1988 Zb. nevybočoval z Dohovoru, obsahom bol v súlade s ním a za týchto okolností bola žalobkyňa, ako aj súdy povinné rešpektovať platnú právnu úpravu v Slovenskej republike. Ústavný súd SR uznesením sp. zn. II. ÚS 46/08-68 z 31. 1. 2008 odmietol sťažnosť žalobkyne, ktorou namietala porušenie jej základných práv upravených v čl. 20, 39 Ústavy SR, v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v čl. 30 Dohovoru Medzinárodnej organizácie práce č. 95 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach a v čl. 64, 67 Dohovoru č. 102 o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia s tým, že neboli splnené podmienky na vyhovenie dovolaniu sťažovateľky z toho dôvodu, že Dohovor č. 102 zaväzuje štát, nezakladá práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb tak, aby úprava v ňom obsiahnutá mala prednosť pred zákonom. Čl. 60 Dohovoru č. 102 umožňuje nárok na pozostalostnú dávku urobiť závislou od toho, že sa podľa vnútroštátnych právnych predpisov ustanoví, ktorá osoba sa považuje za odkázanú, neschopnú starať sa o svoje živobytie; a vnútroštátne predpisy pritom môžu ustanoviť, že sa výplata dávky za určitých podmienok zastavuje. Pokiaľ zákonodarca využil (aplikoval) takúto možnosť ustanovenia podmienky vzniku nároku na túto pozostalostnú dávku, nepostupoval v rozpore so sťažovateľkou označenými článkami Dohovoru č. 102, ktorých porušenie namietala a neporušil sťažovateľkou označené články tohto Dohovoru a ani jej základné práva na sociálne zabezpečenie. Pokiaľ sťažovateľka namietala porušenie svojich hmotných práv na zabezpečenie z dôvodu straty živiteľa, Ústavný súd SR uviedol, že domáhať sa ochrany týchto práv možno len v medziach zákonov, ktoré toto základné právo vykonávajú, čo však

sťažovateľka nepreukázala a napriek tomu ich namietala. Aj túto časť sťažnosti vyhodnotil ako zjavne neopodstatnenú.

Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa, že v konaní nebolo preukázané, že by právoplatné rozhodnutie Sociálnej poisťovne ústredie č. 56602206176 z 27. 1. 2005 a následne rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach a Najvyššieho súdu SR boli zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom a teda nie je splnená rozhodujúca podmienka vzniku zodpovednosti žalovanej za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Predmetné rozhodnutia neboli nikdy zrušené a preto nemôžu byť rozhodnutiami nezákonnými. Taktiež bol správny záver súdu prvého stupňa, že súd rozhodujúci o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej správy nemôže sám preskúmať otázku jeho nezákonnosti, keď všeobecný súd nie je oprávnený mimo správneho súdnictva skúmať vecnú správnosť správnych aktov vydaných príslušným orgánom a je predmetnými právoplatnými rozhodnutiami viazaný t. j. v danom prípade nebola preukázaná existencia nezákonného rozhodnutia a výklad a aplikáciu noriem či už vnútroštátneho alebo medzinárodného práva pri rozhodovaní súdov nie je možné považovať za nesprávny úradný postup. Odvolací súd sa stotožňuje i so záverom súdu prvého stupňa, že žalobkyňa v konaní nepreukázala ani vznik škody, ktorý si uplatňovala v súvislosti s nevyplateným dôchodkom (keď nárok na jeho výplatu jej nikdy nevznikol) a tým nepreukázala ani príčinnú súvislosť medzi nesprávnym úradným postupom a vznikom škody.

K odvolacím námietkam žalobkyne odvolací súd uvádza, že k otázke aplikácie Dohovoru o minimálnej norme sociálneho zabezpečenia i ďalších dohovorov, o aplikáciu ktorých žalobkyňa žiadala, zaujal stanovisko i Najvyšší súd SR vo svojich vyššie citovaných rozhodnutiach, ako i Ústavný súd SR, ktorý zamietol sťažnosť žalobkyne. V prejednávanej veci je odvolací súd týmito právnymi závermi Najvyššieho súdu SR i Ústavného súdu SR viazaný a nie je možné zaujať odlišné stanovisko, ako zaujali súdy vyššieho stupňa. K namietanej otázke diskriminácie odvolací súd uvádza, že vnútroštátne predpisy, konkrétne zákon č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení stanovovali podmienky pre nárok na výplatu vdovského dôchodku, ktoré žalobkyňa nespĺňala. Pokiaľ namietala svoju diskrimináciu v porovnaní s vdovami po policajtoch alebo vojakoch, odvolací súd uvádza, že nárok pre výplatu vdovského dôchodku po príslušníkoch policajného zboru alebo

ozbrojených síl upravujú iné právne predpisy (zák. č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov) a nie zák. č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a preto žalobkyňa nemôže svoje postavenie odvodzovať od postavenia vdov po policajtoch alebo vojakoch. Navyše, ako vyplýva zo spisu, nebohý manžel žalobkyne nebol ani vojakom, ani policajtom, ale bol poberateľom invalidného dôchodku.

K žiadosti žalobkyne o podanie návrhu na začatie konania pred Ústavným súdom SR odvolací súd uvádza, že bol správny postup súdu prvého stupňa, keď tento návrh zamietol. Súd prvého stupňa nedospel k záveru, že právny predpis nižšej právnej sily nie je v súlade s právnym predpisom vyššej právnej sily a zároveň (ako bolo uvedené vyššie) i súd prvého stupňa poukázal na právny názor, ktorý bol vyslovený v rozsudku Najvyššieho súdu SR č. k. 3So 70/2005 a č. k. 1Sdo 8/2006. Odvolací súd navyše poukazuje i na právny názor Ústavného súdu SR, ktorý vyslovil vo svojom uznesení sp. zn. II. ÚS 46/0-68.

Z uvedeného vyplýva, že rozsudok súdu prvého stupňa je vecne správny a preto ho odvolací súd potvrdil podľa § 219 ods. 1 O. s. p. “

Ústavný súd po preskúmaní odôvodnenia rozsudku krajského súdu vo väzbe na obsah sťažostnej argumentácie sťažovateľky dospel k záveru, že krajský súd ústavne akceptovateľným spôsobom zodpovedal všetky relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorej sa sťažovateľka domáhala, a preto rozsudok krajského súdu sp. zn. 6 Co 58/2012 z 11. júna 2012 vydaný v napadnutom konaní nemožno z pohľadu ústavného súdu hodnotiť ako svojvoľný či arbitrárny.

Ústavný súd za týchto okolností nemá ústavne relevantný dôvod a ani oprávnenie na to, aby prehodnocoval skutkové a právne závery krajského súdu a tieto následne podroboval ústavnoprávnej korekcii. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom uvedeným v rozsudku krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti tohto názoru a ani nezakladá oprávnenie ústavného súdu nahradiť názor krajského súdu svojím vlastným.

Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenie jej základných práv podľa čl. 20 a čl. 39 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu postupom

krajského súdu v napadnutom konaní, ústavný súd uvádza, že keďže ústavný súd nepovažuje právne závery krajského súdu za arbitrárne ani za zjavne neodôvodnené, skutočnosti, ktoré sťažovateľka uviedla vo svojej sťažnosti, nesignalizujú, že by bolo možné po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie prijať záver o porušení týchto jej označených práv postupom krajského súdu v napadnutom konaní.

Napokon vo vzťahu k namietanému porušeniu práv sťažovateľky podľa dohovoru MOP č. 102 a dohovoru MOP č. 128 ústavný súd odkazuje na citované závery krajského súdu, ktoré vychádzajú nielen z judikatúry najvyššieho súdu, ale aj z vlastnej judikatúry ústavného súdu (II. ÚS 46/08), na ktorú krajský súd správne poukázal.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

3. K namietanému porušeniu práv sťažovateľky postupom najvyššieho súdu a uznesením vydaným v napadnutom konaní

Pokiaľ ide o postup najvyššieho súdu v napadnutom konaní, ústavný súd konštatuje, že zo sťažnosti sťažovateľky vyplýva, že porušenie svojich práv vidí (aj) v príslušnom rozhodnutí najvyššieho súdu, ktoré bolo v napadnutom konaní vydané. Ústavný súd preto v medziach vymedzených sťažnosťou sťažovateľky vychádzal pri svojom prieskume napadnutého konania najmä z obsahu uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 252/2014 z 24. septembra 2015.

Ústavný súd vo vzťahu k námietkam prezentovaným sťažovateľkou poukazuje na to, že orgán (v tomto prípade najvyšší súd), ktorý o opravnom prostriedku má a môže rozhodovať, má mať aj možnosť zaoberať sa dôvodmi podania tohto opravného prostriedku (dovolania). V prípade sťažovateľky však najvyšší súd takúto možnosť nemal, a to (výlučne) procesným zavinením sťažovateľky, ktorá bola v dovolacom konaní pasívna a nereagovala na uznesenie okresného súdu, ktorým bola odkázaná na Centrum právnej pomoci, žiadosť o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci nepodala a nereagovala

ani na uznesenie okresného súdu, ktorým bola vyzvaná na predloženie splnomocnenia pre advokáta, ktorý by ju v konaní pred najvyšším súdom zastupoval.

Najvyšší sud vzhľadom na uvedené uznesením sp. zn. 6 Cdo 252/2014 z 24. septembra 2015 konanie o dovolaní sťažovateľky zastavil. Svoje rozhodnutie odôvodnil takto: *„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) predovšetkým skúmal, či sú splnené podmienky, za ktorých môže o dovolaní konať. Zistil, že tieto podmienky konania nie sú splnené.*

Kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (§ 103 O. s. p.).

Ak ide o nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť, súd urobí pre to vhodné opatrenia, pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodari nedostatok podmienky konania odstrániť, konanie zastaví (§ 104 ods. 2 O. s. p.).

Dovolateľ v dovolacom konaní musí byť zastúpený advokátom, pokiaľ nemá právnické vzdelanie buď sám, alebo jeho zamestnanec (člen), ktorý za neho koná (§ 241 ods. 1 veta druhá O. s. p.).

V prípade, že dovolateľ nemá právnické vzdelanie, je možné nedostatok podmienky povinného zastúpenia dovolateľa v dovolacom konaní odstrániť tým, že si dovolateľ zvolí kvalifikovaného zástupcu a k dovolaniu pripojí jeho plnomocenstvo. Ak tak neurobí, a to ani na výzvu súdu, a zástupca mu nebude pridelený ani v zmysle § 30 O. s. p. Centrom právnej pomoci, súd dovolacie konanie zastaví.

V danej veci dovolateľka nemá právnické vzdelanie. Z obsahu spisu je zrejmé, že Okresný súd Bratislava I uznesením z 15. apríla 2013 č. k. 7 C 87/2008-359 priznal žalobkyni oslobodenie od súdnych poplatkov pre dovolacie konanie a zároveň žalobkyňu odkázal na Centrum právnej pomoci. Predmetné uznesenie okresného súdu bolo žalobkyni doručené dňa 24. apríla 2013. Z oznámenia Centra právnej pomoci z 22. októbra 2013, ktoré bolo Okresnému súdu Bratislava I poskytnuté na základe jeho žiadosti z 15. októbra 2013 vyplýva, že žalobkyňa žiadosť o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci nepodala. Uznesením Okresného súdu Bratislava I z 11. apríla 2014 č. k. 7 C 87/2008-362 bola žalobkyňa vyzvaná, aby v lehote 15 dní od doručenia uznesenia predložila súdu

plnomocenstvo pre právneho zástupcu, ktorý ju bude zastupovať v dovolacom konaní, resp. pokiaľ má sama právnické vzdelanie, aby túto skutočnosť oznámila súdu a zároveň doložila doklad o ukončení príslušného štúdia. Predmetné rozhodnutie žalobkyňa prevzala 15. mája 2014, do dnešného dňa naň však kvalifikovane nereagovala, čím ostala podmienka jej povinného zastúpenia v dovolacom konaní nesplnená.

Keďže dovolateľka neodstránila procesný nedostatok podmienky dovolacieho konania, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolacie konanie podľa § 104 ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243c O. s. p. zastavil bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia.“

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní (m. m. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00). Takýmto predpisom bol v čase rozhodovania zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov. A keďže ten istý procesnoprávny predpis upravoval aj podmienky poskytovania právnej pomoci sťažovateľke, v dôsledku uvedeného nemohlo dôjsť ani k porušeniu jej základného práva na právnu pomoc v konaní pred súdmi podľa čl. 47 ods. 2 ústavy.

Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietané porušenie jej základných práv podľa čl. 20 a čl. 39 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní, ústavný súd aj k tejto časti sťažnosti konštatuje, že keďže ústavný súd nepovažuje právne závery najvyššieho súdu za arbitrárne ani za zjavne neodôvodnené, skutočnosti, ktoré sťažovateľka uviedla vo svojej sťažnosti, nesignalizujú, že by bolo možné po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie prijať záver o porušení jej označených práv postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní.

Podľa petitu sťažovateľka namieta aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 47 charty, avšak neuvádza žiadne skutočnosti, prostredníctvom ktorých by odôvodňovala porušenie tohto práva, a neuvádza ani žiadne argumenty k tomu, že charta je na jej vec aplikovateľná. Bez potreby podrobenejšej analýzy preto ústavný súd konštatuje, že vo veci

sťažovateľky sa neaplikuje právo Európskej únie, a teda ani charta nie je na túto vec aplikovateľná.

Sťažovateľka v tejto časti svojej sťažnosti namieta aj porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru, podľa ktorého každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo obhajovať sa osobne alebo prostredníctvom obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá dostatok prostriedkov na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú. Ústavný súd konštatuje, že uvedené záruky sa podľa predmetného článku dohovoru vzťahujú na každého, kto je obvinený z trestného činu, teda sa na prípad sťažovateľky zjavne vzťahovať nemôžu.

Napokon vo vzťahu k namietanému porušeniu práv sťažovateľky podľa dohovoru MOP č. 102 a dohovoru MOP č. 128 ústavný súd odkazuje na už citované závery, a síce že dohovor MOP č. 102 a dohovor MOP č. 128 zaväzujú štát, nezakladajú však práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb tak, aby úprava v nich obsiahnutá mala prednosť pred zákonom.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd odmietol túto časť sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť sťažovateľky bola ako celok odmietnutá, ústavný súd o ďalších požiadavkách sťažovateľky nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2017